



Parlament i jego funkcje

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Prezentacja multimedialna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Natalia Sobiech, *Większość zwykła, bezwzględna i kwalifikowana. Czym się różnią*, 27.09.2017 r., dostępny w internecie: prawo.gazetaprawna.pl [dostęp 16.07.2021 r.].
- Źródło: Barbara Borys-Damięcka: *Senat jest izbą zadumy, mamy szansę na dokonanie zmian*, 12.11.2019 r., dostępny w internecie: polskieradio24.pl [dostęp 16.07.2021 r.].
- Źródło: Rafał Klepka, *Zasadność funkcjonowania parlamentu dwuizbowego w demokratycznym państwie unitarnym – przypadek Polski*, dostępny w internecie: depot.ceon.pl [dostęp 16.07.2021 r.].

- Źródło: Andrzej Antoszewski, Ryszard Herbut, *Demokracje zachodnioeuropejskie Analiza porównawcza*, Wrocław 2008, s. 332.
- Źródło: Andrzej Antoszewski, Ryszard Herbut, *Demokracje zachodnioeuropejskie. Analiza porównawcza*, Wrocław 2008, s. 332.
- Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 16.07.2021 r.].
- Źródło: Andrzej Antoszewski, Ryszard Herbut, *Demokracje zachodnioeuropejskie. Analiza porównawcza*, Wrocław 2008, s. 329.



Bez względu na to, jaki istnieje w państwie model ustroju demokratycznego – prezydencki, półprezydencki, parlamentarno-gabinetowy czy parlamentarno-komitetowy – podmiotem podejmującym kluczowe decyzje polityczne, w tym zwłaszcza stanowienie aktów prawa wyższego rzędu, jest organ o charakterze parlamentarnym. Co oznacza parlamentarny charakter takiego organu? I jakie jeszcze funkcje, oprócz stanowienia prawa, zwykle pełni on w państwie?

Twoje cele

- Przeanalizujesz funkcje legislatywy.
- Wyjaśnisz, w jaki sposób każda z tych funkcji realizowana jest przez organy władzy ustawodawczej w Polsce.
- Scharakteryzujesz możliwe rozwiązania dotyczące sposobu organizacji parlamentu.

Dla zainteresowanych



Funkcje parlamentu



Parlamentarne systemy wyborcze wybranych państw. Zestawienie systemów wyborczych różnych państw



Wybory parlamentarne



Struktura parlamentu



System parlamentarno-komitetowy



System parlamentarno-gabinetowy



Skrócenie kadencji parlamentu

((Andrzej Antoszewski, Ryszard Herbut

Demokracje zachodnioeuropejskie. Analiza porównawcza

[Parlament to] wyposażona we władzę stanowienia ustaw i pochodząca z wyborów rywalizacyjnych **kolegialna** reprezentacja interesów indywidualnych wyborców i **elektoratu** jako całości.

Źródło: Andrzej Antoszewski, Ryszard Herbut, *Demokracje zachodnioeuropejskie. Analiza porównawcza*, Wrocław 2008, s. 332.

Pierwsze parlamenty zaczęły pojawiać się w strukturze organów władz państwowych już w średniowieczu jako reprezentacja interesów różnych grup społecznych. Początkowo reprezentowana była przede wszystkim szlachta i duchowieństwo, z czasem w parlamentach swoje miejsce znaleźli również mieszczaństwo, a potem również inne grupy, uzyskując w ten sposób wpływ na władzę. Poszerzeniu ulegał nie tylko skład parlamentu, ale i jego kompetencje, pozycja ustrojowa. Rozwój parlamentaryzmu nieodłącznie związany jest z kształtowaniem się ustrojów demokratycznych, w których obecnie to właśnie parlamenty są najważniejszymi organami przedstawicielskimi i prawodawczymi.

W różnych państwach organizacja tego organu może przybierać wielorakie formy. Najczęstszym kryterium podziału parlamentów jest liczba izb – parlamenty mogą być bowiem jednoizbowe (unikameralne) lub dwuizbowe (bikameralne).

W Europie nieco bardziej powszechny jest **bikameralizm** – dwuizbowe parlamenty występują m.in. w Austrii, Francji, Belgii, Irlandii, Holandii, Hiszpanii, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii i we Włoszech. Również polski parlament jest dwuizbowy. Dwuizbowość parlamentu najczęściej podyktowana jest względami historycznymi, tradycją lub też wiąże się z **federalnym** **ustrojem** terytorialnym państwa. Izby niższe są zwykle liczniejsze i często ich rola jest w rzeczywistości większa niż rola izby wyższej, ponieważ zazwyczaj pochodzą one z wyborów powszechnych i bezpośrednich oraz reprezentują cały naród. Izby wyższe, często określane mianem senatu, bywają



Uroczystość otwarcia XIV Kortezów Generalnych Hiszpanii

Źródło: Ministry of the Presidency. Government of Spain, licencja: CC BY-SA 4.0.

obsadzone według rozmaitych procedur odmiennych od wyborów powszechnych (np. Brytyjska Izba Lordów w ogóle nie jest ciałem wybieralnym; jej członków mianuje monarcha, stają się nimi wysocy duchowni z racji pełnionej funkcji lub członkostwo jest dziedziczne). W federacjach izby wyższe są też często reprezentacją części składowych państwa (np. Rada Federalna w Austrii czy Szwajcarii).

Unikameralizm jest przede wszystkim cechą charakterystyczną ustrojów skandynawskich. Jednoizbowe parlamenty występują np. w Danii, Szwecji, Norwegii, a także w Finlandii, Islandii, Portugalii, Grecji, na Cyprze oraz Malcie. Jednoizbowość jest też rozwiązaniem stosunkowo młodym – historycznie większość parlamentów państw europejskich była dwuizbowa, dopiero z czasem odchodzono od takiej struktury. Tendencja ta zresztą nadal jest widoczna – w państwach, gdzie nadal mamy do czynienia z bikameralizmem, co jakiś czas powraca dyskusja o zasadności utrzymywania izby wyższej i argumenty za jej likwidacją.



Siedziba Althingu, parlamentu Islandii

Źródło: Ziko van Dijk, licencja: CC BY-SA 4.0.

Z funkcjonalnego punktu widzenia przesłanką przemawiającą za bikameralizmem jest dążenie do realizacji zasady podziału władzy – podziału między wspomnianą już federacją i tworzącymi ją krajami, ale także podziału władzy, dzięki któremu izba niższa byłaby powstrzymywana od zbyt radykalnych działań. Zadaniem izby wyższej, zwanej z tego względu „izbą zadumy”, jest na tej płaszczyźnie moderowanie decyzji i działań podejmowanych przez izbę niższą.

Skład parlamentu, a przynajmniej jego izby niższej, wyłaniany jest w wyborach powszechnych na ściśle określony czas nazywany **kadencją**. Najczęściej kadencja parlamentu trwa cztery albo pięć lat, choć zdarzają się kadencje dłuższe (np. dziewięcioletnia kadencja francuskiego senatu) i krótsze (np. dwuletnia kadencja Izby Reprezentantów w USA).

Słownik

akt prawa

rezultat tworzenia prawa przez właściwy organ państwowy lub organ do tego upoważniony

elektorat

ogół osób mających prawo do głosowania

kadencja

określony prawem okres pełnienia danej funkcji (urzędu) przez urzędnika lub organ

kolegialność

zasada organizacyjna w procesie podejmowania decyzji przez ciała zbiorowe w organizacjach społecznych lub organach państwa

ustrój federalny

ustrój polityczny państwa złożonego, w którym poszczególne części składowe mają znaczny zakres swobody pod względem prawnym, gospodarczym, administracyjnym i innym, lecz bez prawa secesji

Prezentacja multimedialna

Polecenie 1

Zapoznaj się z prezentacją multimedialną i wykonaj ćwiczenia.

Wybrane funkcje parlamentu na przykładzie parlamentu RP



Gmach Sejmu RP

Źródło: I, Kpalion, CC BY-SA 3.0.

Trwa
wczytywanie
danych...

Parlament RP składa się z dwóch izb – sejmu i senatu.

2

Trwa

wczytywanie danych...

Do najważniejszych funkcji parlamentu należą funkcje:

- ustrojodawcza;
- ustawodawcza;
- kreacyjna;
- kontrolna.



3

Posłowie i posłanki na sali sejmowej, 2018 r.
Źródło: kancelaria Sejmu / Rafał Zambrzycki, CC BY 2.0.

Trwa wczytywanie danych...

Funkcja ustrojodawcza, jak sama nazwa wskazuje, polega na nadawaniu państwu

ustroju politycznego, gospodarczego i społecznego. Dokonuje się tego przez uchwalenie konstytucji, co jest właśnie zadaniem parlamentu.

4



Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r.
Źródło: Sejm RP, CC BY-SA 3.0.

Trwa wczytywanie danych...

Obecnie obowiązującą Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej uchwaliło 2 kwietnia 1997 roku Zgromadzenie Narodowe składające się z obradujących wspólnie posłów i senatorów. Obecnie Zgromadzenie Narodowe nie ma w Polsce kompetencji uchwalania konstytucji, jednak sejm i senat uprawnione są do uchwalania ustaw zmieniających Konstytucję RP – w ten sposób polski parlament realizuje funkcję ustrojodawczą.



Wywieszka na drzwiach Komisji Ustawodawczej
w Sejmie RP

Źródło: Adrian Grycuk, CC BY-SA 3.0.

Trwa wczytywanie danych...

Funkcja ustawodawcza to podstawowa funkcja realizowana przez parlamenty. Polega ona na stanowieniu prawa w postaci ustaw. W Polsce w procedurze legislacyjnej na różnych etapach uczestniczą pozaparlamentarne organy władzy, jak Rada Ministrów czy Prezydent RP, jednak to sejm i senat odgrywają w tym procesie główną rolę.



Logo Rzecznika Praw Obywatelskich

Źródło: domena publiczna.

Trwa wczytywanie danych...

Funkcja kreacyjna polega na powoływaniu nowych organów państwowych lub obsadzaniu różnych stanowisk w systemie politycznym państwa. W Polsce funkcja kreacyjna parlamentu realizowana jest m.in. przez udzielanie wotum zaufania Radzie Ministrów, a także wybór Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, członków Trybunału Stanu i sędziów Trybunału Konstytucyjnego, członków Krajowej Rady Sądownictwa i Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, członków Rady Polityki Pieniężnej i Rady Mediów Narodowych, prezesa Najwyższej Izby Kontroli, Narodowego Banku Polskiego i Urzędu Ochrony Danych Osobowych oraz członków Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej.



7

Źródło: Clement Nivesse, CC 0.

Trwa wczytywanie danych...

Funkcja kontrolna realizowana jest przez parlamenty względem władzy wykonawczej i polega na nadzorowaniu pracy organów egzekutywy, najczęściej rządu. W polskim systemie politycznym funkcję kontrolną powierzono wyłącznie sejmowi – senat nie uczestniczy w realizowaniu tego zadania władzy ustawodawczej.

8

Trwa wczytywanie danych...

Funkcja kontrolna sejmu w RP manifestuje się przede wszystkim przez:

- możliwość uchwalenia wobec Rady Ministrów lub konkretnego ministra wotum nieufności, które skutkować będzie ich dymisją;
- uprawnienie do kierowania do członków Rady Ministrów interpelacji i zapytań poselskich;
- coroczne uchwalanie absolutorium z wykonania budżetu państwa;
- rozpatrywanie sprawozdań z działalności Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji czy Rzecznika Praw Obywatelskich;
- możliwość powołania komisji śledczej dla zbadania określonej sprawy.



9

Nancy Pelosi podpisująca rezolucję o postawieniu Donalda Trumpa w stan oskarżenia, 13.01.2021 r.
Źródło: Nancy Pelosi, Speaker of the House, domena publiczna.

Trwa

wczytywanie danych...

Zdarza się, że parlamentom powierzane są również inne funkcje, np. sędziowska, jak w przypadku amerykańskiego senatu, który decyduje, czy doszło do złamania konstytucji przez prezydenta USA, lub arbitrażową, polegającą na rozstrzyganiu sporów między innymi organami władzy państwowej.

10

Trwa wczytywanie danych...

Mnogość i znaczenie wymienionych funkcji świadczą o ogromnej roli, jaką w systemach politycznych państw demokratycznych odgrywają parlamenty.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Zastanów się, która z wymienionych funkcji parlamentu wydaje ci się najbardziej istotna z punktu widzenia pozycji organu władzy ustawodawczej w systemie politycznym państwa. Uzasadnij swój wybór.

Ćwiczenie 2

Poszukaj informacji na temat funkcjonowania parlamentów innych krajów europejskich i porównaj wybrany z nich z polskim sejmem i senatem pod względem organizacji i powierzonych zadań.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:   

Ćwiczenie 1



Wśród wymienionych funkcji zaznacz tę, którą pełni tylko jedna z izb polskiego parlamentu.

☐ ustrojodawcza

☐ kontrolna

☐ kreacyjna

☐ ustawodawcza

Ćwiczenie 2



Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, sejm.gov.pl [dostęp 16.07.2021 r.].

Materiały źródłowe do ćwiczeń nr 3–4.

Źródło I

((Andrzej Antoszewski, Ryszard Herbut

Demokracje zachodnioeuropejskie. Analiza porównawcza

W literaturze wyróżnia się (...) dwa rodzaje bikameralizmu: symetryczny (silny) i asymetryczny (słaby). (...) Bikameralizm symetryczny oznacza, że władza parlamentarna jest rozdzielona między dwie izby dysponujące równymi kompetencjami, asymetryczny zaś sprowadza się do faktycznej koncentracji władzy ustawodawczej w izbie niższej. Silny bikameralizm charakteryzuje głównie państwa federalne (Szwajcarię, Niemcy, Belgię po 1980 r., a poza Europą – USA i Australię). Wyjątkiem jest Austria, gdzie władza

koncentruje się w izbie niższej, oraz Włochy, w których silny bikameralizm (zwany też doskonałym) występuje w ramach unitarnej struktury państwa (...). Słaby bikameralizm występuje z kolei we Francji i Holandii (w Irlandii ma on znaczenie symboliczne). Polega na tym, że obie izby uczestniczą na równych prawach w procesie legislacyjnym, ale decydujący głos w inicjowaniu projektów ustaw lub ocenie projektów rządowych należy do izby niższej. Skrajnym przykładem bikameralizmu asymetrycznego jest Wielka Brytania, w której Izba Lordów, choć trudno byłoby orzec, że jest całkowicie pozbawiona znaczenia politycznego, nie uczestniczy w procesie ustawodawczym na równych prawach z Izbą Gmin. Należy jednak podkreślić, że izby niższe mają o tyle przewagę nad izbami wyższymi, że samodzielnie decydują o powołaniu lub odwołaniu gabinetu.

Źródło: Andrzej Antoszewski, Ryszard Herbut, *Demokracje zachodnioeuropejskie. Analiza porównawcza*, Wrocław 2008, s. 332.

Źródło II

“ **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.**

Art. 121

1. Ustawę uchwaloną przez Sejm Marszałek Sejmu przekazuje Senatowi.
2. Senat w ciągu 30 dni od dnia przekazania ustawy może ją przyjąć bez zmian, uchwalić poprawki albo uchwalić odrzucenie jej w całości. Jeżeli Senat w ciągu 30 dni od dnia przekazania ustawy nie podejmie stosownej uchwały, ustawę uznaje się za uchwaloną w brzmieniu przyjętym przez Sejm.
3. Uchwałę Senatu odrzucającą ustawę albo poprawkę zaproponowaną w uchwale Senatu uważa się za przyjętą, jeżeli Sejm nie odrzuci jej bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Ćwiczenie 3



Rozstrzygnij, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe, czy fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Równy podział uprawnień między izbami parlamentu świadczy o występowaniu silnego bikameralizmu.	☐	☐
Dla państw federalnych charakterystyczny jest bikameralizm asymetryczny.	☐	☐
Dwuizbowy parlament Wielkiej Brytanii składa się z izby niższej nazywanej Izbą Gmin oraz izby wyższej nazywanej Izbą Lordów.	☐	☐

Ćwiczenie 4



Rozstrzygnij, czy przytoczone przepisy świadczą o występowaniu w Polsce bikameralizmu asymetrycznego. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:



Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

“ Barbara Borys-Damięcka: Senat jest izbą zadumy, mamy szansę na dokonanie zmian

Trwa pierwsze posiedzenie X kadencji Senatu. Rozpoczął je prezydent Andrzej Duda, który po swoim przemówieniu oddał głos marszałek senior Senatu Barbarze Borys-Damięckiej z Koalicji Obywatelskiej.

Na wstępie wystąpienia Barbara Borys-Damięcka podziękowała prezydentowi Andrzejowi Dudzie za powierzenie jej funkcji marszałka seniora. Dziękowała też Polakom, m.in. mieszkającym poza granicami kraju, za udział w wyborach 13 października i „udzielenie nam tego mandatu”.

Zwróciła uwagę, że Senat najczęściej określany jest jako izba zadumy i refleksji. – „Przez wiele osób jest postrzegany jako organ służący li tylko do zatwierdzania tego, co nadejdzie z Sejmu. Bez własnego stanowiska, w krótkim niedającym do dywagacji czasie przyjmującym ustalenia sejmowej opcji większościowej rządzących” – mówiła.

Jak zaznaczyła, jeśli tak było, to „nie znaczy, że tak musi być dalej”. – I my mamy dziś wielką szansę na dokonanie zmian, lepsze procedowanie, rzetelniejsze i uczciwsze proobywatelskie i zgodne z prawem” – wskazała Barbara Borys-Damięcka. (...)

Apelowała też, aby nie powielać „złych nawyków” z poprzedniej kadencji Senatu. Wskazała tu m.in. na pośpiech, brak rzetelnej debaty, „wrzutki” ustaw w ostatniej chwili, brak ekspertyz czy brak wysłuchań obywatelskich.

W tym kontekście zwróciła uwagę, że „Senat ma swoją moc”. – „Może przeprowadzać swoje inicjatywy ustawodawcze, uchwały, (...) wysłuchania publiczne, prowadzić solidną debatę” – wyliczała.

Źródło: Barbara Borys-Damięcka: *Senat jest izbą zadumy, mamy szansę na dokonanie zmian*, 12.11.2019 r., dostępny w internecie: polskieradio24.pl [dostęp 16.07.2021 r.].

Wyjaśnij, w jaki sposób senat jako „izba zadumy” przyczynia się do poprawy jakości stanowionego prawa.

Materiał źródłowy do ćwiczeń nr 6-7.

((Rafał Klepka

Zasadność funkcjonowania parlamentu dwuizbowego w demokratycznym państwie unitarnym – przypadek Polski

W państwach niedemokratycznych parlament stanowi tylko fasadę dla realizacji celów i założeń rządzących, którzy nie liczą się z opinią rządzonych. Tak oceniać należy funkcjonowanie parlamentów w systemach komunistycznych oraz sułtańskich reżimach Bliskiego Wschodu. Członkowie parlamentu nie pochodzą tu z wyborów, lecz z nominacji głowy państwa. Zakaz funkcjonowania partii politycznych, który występuje w Kuwejcie i Zjednoczonych Emiratach Arabskich, tożsamy jest z dążeniem do eliminacji wszelkiej formy opozycji parlamentarnej. (...) Ogólnochińskie Zgromadzenie Przedstawicieli Ludowych, parlament w Chińskiej Republice Ludowej, formalnie składa się z wybieranych na cztery lata przez organy władzy terytorialnej przedstawicieli prowincji, okręgów autonomicznych, miast wydzielonych, sił zbrojnych oraz Chińczyków zamieszkałych za granicą. W praktyce jednak w parlamencie zasiadać mogą jedynie członkowie Komunistycznej Partii Chin oraz

ugrupowań społeczno-politycznych uznających kierowniczą rolę KPCh, wchodzących w skład Ludowego Demokratycznego Frontu Jedności. Ponadto parlament chiński rzadko się zbiera (...).

Źródło: Rafał Klepka, *Zasadność funkcjonowania parlamentu dwuizbowego w demokratycznym państwie unitarnym – przypadek Polski*, dostępny w internecie: depot.ceon.pl [dostęp 16.07.2021 r.].

Ćwiczenie 6



Wyjaśnij, co oznacza fasadowy charakter parlamentu w systemach politycznych państw, o których mowa w tekście.

Ćwiczenie 7



Wskaż rozwiązania prawne stosowane w państwach, o których wspomniano w tekście, decydujące o fasadowym charakterze parlamentów tych państw.



Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

((Natalia Sobiech

Większość zwykła, bezwzględna i kwalifikowana. Czym się różnią

Najważniejsze postanowienia podejmowane przez sejm i senat wymagają określonej liczby głosów przychylnych danej propozycji, czyli tzw. większości. W polskim systemie prawnym wyróżnia się jej trzy rodzaje: większość zwykłą, bezwzględną oraz kwalifikowaną.

Dodatkowym warunkiem do ich zaistnienia jest spełnienie zasady kworum – głosowanie musi się odbywać przy co najmniej połowie ustawowej liczby posłów lub senatorów.

Większość zwykła, zwana też względną, obowiązuje w przypadku większości ustaw uchwalanych przez Sejm, również ustawy budżetowej. Oznacza ona w praktyce, iż dane rozwiązanie musi zyskać więcej zwolenników niż przeciwników, przy czym nieuwzględniane są głosy wstrzymujących się. (...)

[Większość bezwzględna (absolutna)] ma miejsce, gdy za określoną propozycją opowiada się więcej niż połowa głosujących, a dokładniej – liczba zwolenników przewyższa łączną liczbę przeciwników oraz wstrzymujących się. (...) Jest wymagana, by móc np. zarządzić referendum ogólnokrajowe. Uprawnia też sejm do odrzucenia poprawek senatu podczas trybu ustawodawczego. Stosuje się ją przy wyborach organów jednoosobowych władzy publicznej jak: prezydent państwa, wójt czy burmistrz.

Większość kwalifikowana [oznacza], że na daną propozycję musi przystać określona (ułamkowo bądź procentowo) liczba głosujących.

Zawsze jest ona większa niż połowa. W Polsce wykorzystuje się głównie dwa rodzaje większości kwalifikowanej: $\frac{2}{3}$ lub $\frac{3}{5}$. Pierwsza znajduje zastosowanie w sejmie, gdy chce on skrócić swoją kadencję lub wyrazić zgodę na ratyfikację umowy międzynarodowej przekazującej organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu kompetencje organów władzy państwowej w niektórych sprawach. Jest wymagana również w celu uznania trwałej niezdolności Prezydenta RP do sprawowania urzędu ze względu na stan jego zdrowia lub postawienia go przed Trybunał Stanu przez Zgromadzenie Narodowe. Natomiast większość $\frac{3}{5}$, uzyskana w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów, niezbędna jest do ponownego uchwalenia ustawy zawetowanej przez prezydenta. Konstytucja uzależnia obliczenie większości kwalifikowanej od liczby posłów głosujących – co jest zasadą – lub od ustawowej liczby posłów.

Źródło: Natalia Sobiech, *Większość zwykła, bezwzględna i kwalifikowana. Czym się różnią*, 27.09.2017 r., dostępny w internecie: prawo.gazetaprawna.pl [dostęp 16.07.2021 r.].

Rozstrzygnij, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe, czy fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Najtrudniejszą do osiągnięcia większością w polskim sejmie jest większość kwalifikowana $\frac{3}{5}$.	☐	☐
W przypadku wymogu większości zwykłej, jeśli posłów popierających ustawę będzie więcej niż ją odrzucających, ale mniej niż tych, którzy wstrzymali się od głosu, akt mimo wszystko zostanie uchwalony.	☐	☐
Większość bezwzględna to poparcie 50% plus jeden głosujący.	☐	☐

Dla nauczyciela

Autorka: Anna Rabięga

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Parlament i jego funkcje

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

VIII. Modele sprawowania władzy.

Uczeń:

7) charakteryzuje funkcje legislatywy: ustrojodawczą, ustawodawczą, kontrolną i kreacyjną; wskazuje kompetencje parlamentu w Rzeczypospolitej Polskiej w ramach poszczególnych funkcji; podaje przykłady państw z parlamentem jednoizbowym i dwuizbowym.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- analizuje funkcje legislatywy;
- wyjaśnia, w jaki sposób każda z tych funkcji realizowana jest przez organy władzy ustawodawczej w Polsce;
- charakteryzuje możliwe rozwiązania dotyczące sposobu organizacji parlamentu.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- gra dydaktyczna.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg zajęć:

Przed lekcją:

1. Uczniowie zapoznają się z treściami w sekcji „Przeczytaj”.

Faza wstępna:

1. Na podstawie wiadomości zdobytych przed lekcją uczniowie proponują cele zajęć do tematu: „Parlament i jego funkcje”.
2. Rozpoznawanie wiedzy potocznej uczniów. Uczniowie próbują intuicyjnie odpowiedzieć na pytania zawarte we wprowadzeniu.

Faza realizacyjna:

1. Indywidualna praca z materiałem w sekcji „Przeczytaj”. Uczniowie zapisują w zeszycie minimum pięć pytań do tekstu. Uwaga: każde z pytań musi rozpoczynać się od słowa „dlaczego”. Następnie spacerują po klasie i na umówiony sygnał szukają kogoś do pary, zadają i odpowiadają na pytania sformułowane podczas czytania tekstu.
2. Praca z prezentacją multimedialną. Po zapoznaniu się z informacjami uczniowie zapisują problemy i pytania z nimi związane. Następnie prowadzą dyskusję, która pozwala lepiej zrozumieć poruszaną tematykę.
3. Uczniowie dzielą się na 4-osobowe grupy i rozwiązują na czas zadania z sekcji „Sprawdź się”, od najłatwiejszych do najtrudniejszych. Grupa, która poprawnie rozwiąże zadania jako pierwsza, wygrywa i może zostać nagrodzona ocenami za aktywność.

Faza podsumowująca:

1. Omówienie ewentualnych problemów z rozwiązaniem ćwiczeń i poleceń z sekcji „Sprawdź się”.
2. Chętne/wybrane osoby dokonują podsumowania zajęć ze swojego punktu widzenia.

Praca domowa:

1. Wykonanie ćwiczeń dołączonych do prezentacji multimedialnej.

Materiały pomocnicze:

- Andrzej Antoszewski, Ryszard Herbut, *Demokracje zachodnioeuropejskie. Analiza porównawcza*, Wrocław 2008.
- Rafał Klepka, *Parlament jako przedmiot badań politologicznych*, „Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie”, 2013, t. V.
- Andrzej Szmyt (red.), *Leksykon prawa konstytucyjnego: 100 podstawowych pojęć*, Warszawa 2010.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium z sekcji „Prezentacja multimedialna” jako inspirację do przygotowania własnej prezentacji multimedialnej.